

БАТЛАВ: БОАЖЯ, ХБОБНУГ-ЫН ДАРГА

/...../

ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН

“МӨНХБИЧИГТ” ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ:

/Б.БАТ-ЭРДЭНЭ/

**ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“МӨНХБИЧИГТ” ХХК-ИЙН АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТАЛБАЙД 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

/АШИГТ МАЛТМАЛЫН АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР **MV-021450**/

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР **5466679**/

Хянасан:

БОАЖЯ, ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн/...../

Боловсруулсан:

“МӨНХБИЧИГТ” ХХК-ийн мэргэжилтэн/Г.Эрдэнэбаяр/

1. БАЙГУУЛЛАГЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

“Мөнхбичигт” ХХК нь Төв аймгийн Баян сумын нутагт орших MV-021450 дугаартай "Баруун сайрын хөндий" нэртэй ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2019 онд Ашигт Малтмалын Газраас авсан болно. 2023 онд гүйцэтгэх ашиглалтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг зохион батлуулж, түүнтэй уялдуулан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг *БОАЖСайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаал “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”*-ын дагуу хийж боловсрууллаа.

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн тэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр	“Мөнхбичигт” ХХК	
2	Улсын бүртгэлийн дугаар	9011282051	
3	Уурхайн нэр	Баян	
4	Ордын нэр	Баруун сайрын хөндий	
5	Ордын байршил	Аймаг/Хот	Төв аймаг
6	Сум/Дүүрэг	Баян сум	Баян
7	Ашигт малтмалын төрөл	Алт	
8	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-021450	
9	Ашиглалт эхэлсэн огноо	2023 он	
10	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот	Улаанбаатар
11	Сум/Дүүрэг	Хан-Уул	
12	Баг/Хороо	2-р хороо	
13	Гудамж/Байр	19-р хороолол, 10-19 тоот	
14	Утас	91917351	
16	Гар утас		
19	Захирлын хаяг	Нэр	Б.Бат-Эрдэнэ
20	Утас	70000503	
21	Факс	-	
22	Гар утас	99093942	
23	Электрон шуудан	-	

2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Газар зүй: Судалгааны талбай нь газарзүйн мужлалаар Хангай-Хэнтийн уулархаг их мужийн, Хэнтийн хөмбөн уулт өндөрлөгийн мужид хамрагдах бөгөөд хуурай хээр, хээр зонхилсон нутаг юм. Талбайд орших жижиг уул, толгод нь баруун хойноос зүүн урагшаа сунаж тогтсон байдаг. Түүнийг дагасан зүүн урагшаа чиглэсэн жалга, хөндийнүүдтэй. Хайгуулын талбайн дундаж өндөржилт нь далайн түвшинээс дээш 1550 м орчим, хамгийн өндөрлөг цэг нь талбайн баруун урд орших 1591 м нэргүй өндөрлөг юм. Хамгийн нам цэг нь төв жалгын төгсгөл хэсэг талбайн зүүн хэсэг бөгөөд далайн түвшинээс дээш 1500 м орчим.

Усан сүлжээ: Хайгуулын талбайд том гол, нуурууд, түр зуурын урсгалтай жижиг горхиуд байхгүй бөгөөд талбайд болон талбайг тойроод цөөн тооны гар худаг байдаг.

Цаг уур: Хайгуулын тусгай зөвшөөрөлтэй талбай орчим нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ 200-300мм, олон жилийн дундаж температур 0-(-2)⁰С, зуны 7-р сарын олон жилийн дундаж температур 15-20⁰С, өвлийн 1-р сарын олон жилийн дундаж температур -20-(-25)⁰С байдаг.

Хөрс ургамал, ан амьтан: Уулын бэлчээр уулын болон тал газар, хөндий хотгорын ердийн хар хүрэн ба нимгэн хар хүрэн хөрстэй, улалж-улаантолгойт хотгорын жижиг дэгнүүлт үетэнт-алаг өвст бүлгэмдэлийн ургамалтай. Баян суманд үнэг, чоно, тарвага, тал хээр газраар цагаан зээр зэрэг амьтан, тас, бүргэд, шонхор зэрэг олон төрлийн жигүүртэнээс гадна бүх төрлийн шувууд нүүдэллэн амьдардаг.

Дэд бүтэц: Аймгийн төв Зуунмод хотоос 68км, Баян сумаас зүүн тийшээ 19км зайд байрлана. Зам харилцааны хувьд Улаанбаатар - Замын-Үүд чиглэлийн босоо тэнхлэгийн засмал болон төмөр замаас 20км зайтай. Сум нь эрчим хүчний хувьд 35кВ-ын өндөр хүчдэлийн шугамд холбогдсон.

3. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

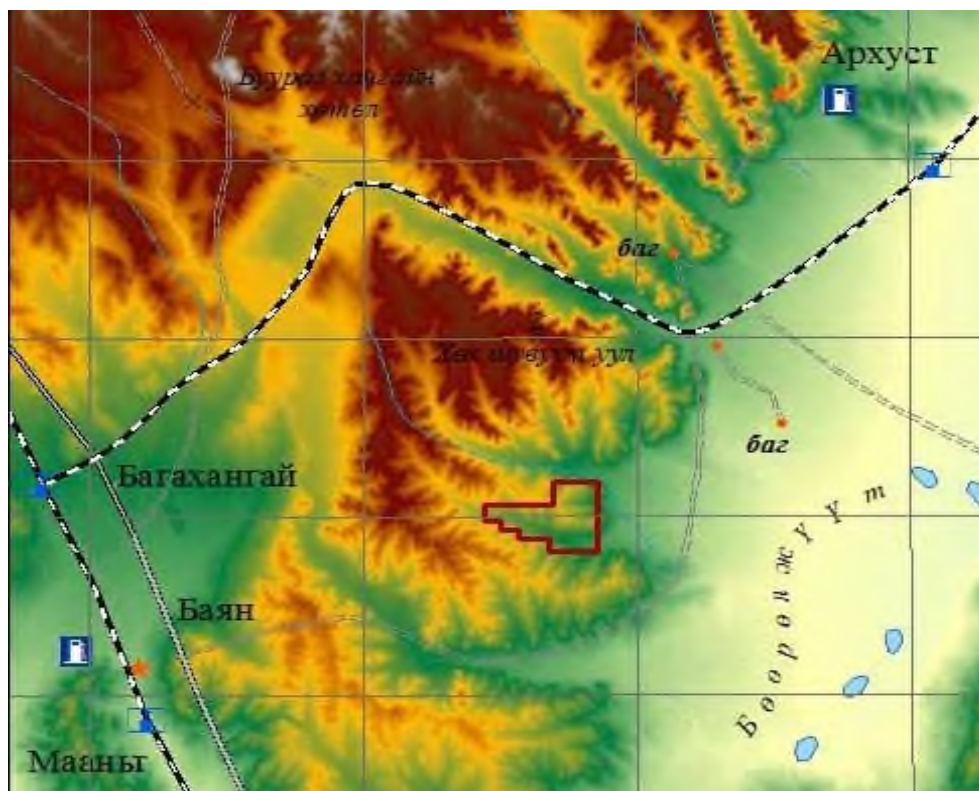
Төслийн нэр, байршил

Төслийн нэр: “Баруун сайрын хөндий” нэртэй алтны шороон ордын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө.

Талбайн байршил: MV-021450 дугаартай “Баруун сайрын хөндий” нэртэй талбай нь Төв аймгийн Баян сумын нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос 118 км, аймгийн төв Зуунмод хотоос 68 км, Баян сумаас зүүн тийшээ 19 км зайд, номенклатурын L-48-36 хавтгайд байрлана. Талбайн хэмжээ 1202,89 гектар.

Хүснэгт-2. Талбайн булангийн цэгийн газарзүйн солибцолууд

Цэгийн дугаар	Уртраг			Өргөрөг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	107	48	34.29	47	21	1.74
2	107	48	34.29	47	19	6
3	107	46	46	47	19	6
4	107	46	46	47	19	25.5
5	107	45	40	47	19	25.5
6	107	45	40	47	19	41.8
7	107	45	1.4	47	19	41.8
8	107	45	1.4	47	19	58
9	107	44	26.48	47	19	58
10	107	44	26.48	47	20	23.7
11	107	46	55	47	20	23.7
12	107	46	55	47	21	1.74

Зураг-1. Талбайн байршилын зураг

Уурхайн ажлын горим, ашиглалтын технологи, хүчин чадал

Ил уурхайн элс олборлолтыг төлөвлөсөн хүчин чадлаар тооцоход 3 жилийн хугацаанд ашиглалт явуулахаар байна. 2023 онд Баруун сайрын хөндий ордын Блок 11-ээс Блок 21 хүртэл олборлолтын ажлыг явуулах бөгөөд баяжуулах цех нь 140,4 мян.м³ элс угаах бөгөөд нийт 140,4 мян.м³ хаягдал овоолго үүсгэн байршуулна. 2023 онд үүссэн овоолгыг 2023 буцааж уурхайн уланд дэвсэхээр нөхөн сэргээх бөгөөд 2023 ондоо хяналт сорьцлолтын шинжилгээ хийлгэнэ. 2023 оны уурхайн үйл ажиллагаа нь 07-р сарын 01-ээс 11-р сарын 01-ний хооронд тасралтгүй ажиллагаатай явагдана.

Уурхайн дэд бүтэц

Ажилчдын хотхон нийт 20-25 хүн зэрэг байрлах хүчин чадалтай байна. Ажилчид амьдрах 3 ширхэг 40 тоннын 2 контейнерыг холбон засаж тохижуулан байрлана. Хоолны газрын хувьд 20 тоннын контейнерийг холбон засаж тохижуулан нэг дор 15-20 хүн хооллох боломжтой байхаар зохион байгуулна.

Уурхайн оффисыг 20тн-ын 1ш контейнерээр шийднэ.

Төслийн хүчин чадал

Баруун сайрын хөндий алтны шороон ордыг ашиглах ил уурхайн хүчин чадлыг байгууллагад бэлэн байгаа тоног төхөөрөмжүүдийн хүчин чадлыг үндэслэн жилд 140.4 мян.м³ элс олборлон угаахаар ТЭЗҮ-д тусгав. Ил уурхайн элс олборлолтыг төлөвлөсөн хүчин чадлаар тооцоход 3 жилийн хугацаанд ашиглалт явуулана.

Уулын ажлын тоног төхөөрөмж

Ил уурхайн үйл ажиллагаа нь шимт хөрс болон хөрсийг түрж хуулах-овоолох, алт агуулсан элсийг ухаж ачих тээвэрлэх гэсэн үндсэн процессоор явагдана.

Элс олборлолтын ажлыг Hyundai-300LC9 маркийн экскаватор, ил уурхайн тээвэр, дотоод тээвэрт БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн 24тн-ын даацтай NordBenz загварын автосамосвал, ил уурхайд ZL-50 маркын хүчин чадалтай Утгуурт ачигч зэрэг тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглана.

4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хүснэгт-3

Орчин	Сөрөг нөлөөлөл	Хамрах хүрээ	Магадлал	Эрсдэлийн зэрэглэл
Газрын хэвлий	Алт олборлох, барилга байгууламжийн суурь тавихад газрын хэвлий эвдэрнэ.	Төслийн талбайд	Лавтай болох	Н
Агаар	Өрөмдлөг, олборлолт тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанаас агаар бохирдоно, тоосжилт үүснэ.	Төслийн талбай, түүний орчим	Магад болох	М
Хөрсөн бүрхэвч	Уурхайн талбайн хөрсөн бүрхэвч бүрмөсөн устаж, төслийн бусад талбайн хөрс элэгдэл эвдрэлд өртөнө	Төслийн талбайд	Лавтай болох	Н
Ургамлын бүрхэвч	Уурхайн талбайн ургамал бүрмөсөн устаж, төслийн бусад талбайн хөрс элэгдэл эвдрэлд өртөнө	Төслийн талбайд	Лавтай болох	Н
Ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагаа	Тоосжилт, ХАБЭА-н дүрэм журмыг сайн хангаагүй тохиолдолд ажилчдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлнө	Төслийн талбайд	Магад болох	L
Ус	Газрын доорх усны түвшинд нөлөөлж улмаар нөөц багасгах, хуурайших, ойр орчмын худгуудын ундрага багасах, химийн бодис, шатахуун, тослох материалын асгаралтаас ус бохирдож болзошгүй.	Төслийн талбай орчим	Магад болохгүй	L

5. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛТ

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Мөнхбичигт” ХХК нь уул геологийн нөхцөлд тохирох технологийг сонгон хэрэгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжийг ханган ажиллахаас гадна байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийг хамгийн бага байлгах тал дээр анхаарч, байгаль орчны мэргэжлийн байгуулгын зөвлөгөөг тогтмол авч үйл ажиллагаандаа тусган хэрэгжүүлнэ.

“Мөнхбичигт” ХХК нь 2023 оны БОМТ-ны гол зорилгыг дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино. Үүнд:

1. Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, усны чанар, усанд төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг багасгах, бууруулах арга хэмжээг тогтоох.
2. Байгаль орчны төлөв байдалд хяналт тавих хугацаа, хариуцах эзэнг тогтоох,
3. Дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх явцад мөрдөх эрх зүйн баримт бичгийг тодорхойлох,
4. Шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож тодорхойлох зэрэг орно.

6. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

6.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт-4. СНБАХТ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, /мян.төг/	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Агаарын чанар	Олборлолтын үйл ажиллагаанд ашиглах тээврийн хэрэгсэлийн утаат яндангаас ялгарах хорт хийн агууламжыг бууруулах зорилгоор утааны янданг тусгай шүүлтүүрээр тоноглохын зэрэгцээ техникийн оношилгоо, тохиргоо, үйлчилгээг тогтмол хийж, ашиглалтын нөхцөлийг сайжруулах замаар агаарын бохирдлыг багасгах арга авч хэрэгжүүлэх	Ашиглалтын талбай	-			550.0	Үйл ажиллагааны туршид	Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, Хот суурин газрын агаарын чанарыг хянах журам MNS 17.2.3.16-88 Сорьц авахад тавих үндсэн шаардлага MNS 3384-82 Ажлын бүсийн агаар, эрүүл ахуйн шаардлага MNS12.013-91 Ажлын байрны бичил цаг уурын хэмжилт хийх арга MNS12.054-91 Ажлын байрны агаар дахь тоосны хэмжээг тодорлорхойлох MNS 12.055-91
		Тоосжилт болон агаар бохирдуулагч хийнүүдийн хэмжилт судалгааг тогтмол хийж, хяналт тавиж, стандарт хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байх		-				Үйл ажиллагааны туршид	
		Тоос шороотой нөхцөлд ажиллаж байгаа ажилчдыг тоосжилтоос хамгаалж өдөр бүр нормын сүү, цагаан идээ өгөх		-				Үйл ажиллагааны туршид	
2	Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц	Уурхайд ашигласан усны төлбөрийг дагах	Ашиглалтын талбай	-			600.0	Жил бүр	Усны тухай хууль Гадаргын усны чанарыг хянах журам MNS 4047-88 Усны шинжилгээнд сорьц авах арга, химийн шинжилгээний стандартчилсан болон нийцүүлсэн аргууд MNS 3534-
		Гүний худгийн эргэн тойронд хамгаалалтын бүс тогтоож, хашиж хамгаалах		Ширхэг				Жил бүр	

		<p>Үер усны аюулаас сэргийлэхийн тулд уурхайд хамгаалалтын далан байгуулах</p> <p>Ундны ус болон тунаах нуурын уснаас дээж авч лаборатороор шинжлүүлэх</p>		м3				<p>Үйл ажиллагааны туршид</p> <p>Жилд 1 удаа</p>	<p>83</p> <p>Усны шинжилгээнд зориулж сорьц авах арга MNS 3534-83</p> <p>Усны орчны чанарын үзүүлэлт MNS 4586-98</p> <p>Гадаргын усны чанарыг хянах журам MNS 4047-88</p> <p>Усны анхан шатны тоо бүртгэл хөтлөх журам</p> <p>Усны тоо бүртгэлийн тайлан гаргах журам</p>
3	Хөрсөн бүрхэвч	Өнгөн хөрсийг үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө хуулж авч тусгайлан зассан овоолго байдлаар хадгалах, буцааж булаах	Ашиглалтын талбай	удаа	-	-	500.0	Үйл ажиллагааны туршид	<p>БОХ. Хот суурин газрын хөрсний үнэлгээний үзүүлэлтийн норм MNS 3297-91</p> <p>Шинжилгээнд сорьц авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд MNS3298-91</p> <p>Хөрс. Сорьц авах, савлах, тэвэрлэх, хадгалах журам MNS 2305-94</p> <p>Хөрс. Агрохимийн үзүүлэлтийг тодорхойлох MNS3310-91</p> <p>БОХ. Хөрс. Ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр төрөл MNS 3985-87</p> <p>БОХ. Эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийхэд тавигдах шаардлага MNS17.5.1.19-92</p>
		ШТМ-ыг стандартын шаардлага хангасан саванд хадгалах, асгархаас хамгаалах, асгарсан тохиолдолд саармагжуулж, аюулгүй болгох		удаа	-	-		Үйл ажиллагааны туршид	
		Ажилчдад шатах, тослох материалтай хэрхэн харьцах, түүнээс үүсэх эрсдлээс хэрхэн сэргийлж, ямар арга хэмжээ авах талаар сургалт зохион байгуулах		удаа	-	-		Жилд 1 удаа	
4	Газрын хэвлий		Ашиглалтын талбай		-	-	-		
5	Ургамлан нөмрөг	Тээвэрийн хэрэгслийг маршрутын бус замаар явахыг хориглосон таних гэмдэг бүхий самбаруудыг байршуулах	Ашиглалтын талбай	Ширхэг	25	10	250.0	Үйл ажиллагааны туршид	
6	Амьтны аймаг		Ашиглалтын талбай	-	-	-	-		
Нийт				2050.0					

6.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө (техникийн, биологийн)

Хүснэгт-5

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Дотоод овоолго	мян.м ³		100	500.0	Уурхай ажиллах хугацаа	-
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Шимт хөрс болон биологийн	мян.м ³		100	500.0	Уурхай ажиллах хугацаа	
Нийт						1000.0		

6.3 Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

“Баруун сайрын хөндий” нэртэй алтны шороон ордод дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний ажлыг 2023 онд явуулахгүй.

Хүснэгт-6

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Мод тарих	-	1га	2000	1000	2000.0	-	-
Нийт						2000.0		

6.4 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

“Баруун сайрын хөндий” нэртэй алтны шороон ордод нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга ажиллагааг 2023 онд явуулахгүй.

Хүснэгт-7

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	-	-	-	-	-	-	-	-
Нийт								

6.5 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Ордын талбайд түүх, соёлын дурсгалт зүйлс илрээгүй учраас түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний ажил хийх шаардлагагүй.

Хүснэгт-8

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Археологийн дурсгал	-	-	-	-	-	-	-
2	Палеонтологийн дурсгал	-	-	-	-	-	-	
Нийт								

Тайлбар: Манай компани нь 2017 онд тухайн талбайд Археологи болон Палеонтологийн судалгааны ажил хийлгэсэн болно.

6.6 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт-9

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Болзошгүй аюул осол, саатал техник технологийн шугам шүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж	-	100.0	Дотоод төлөвлөлт	Байнга	Гамшигаас хамгаалах тухай хууль, 2003 (сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012 оны 5 сарын 17) -MNS6010-2009
2		Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	Уурхайн ажлчид	удаа	200.0	Дотоод төлөвлөлт	Үйл ажиллагааны туршид	Гамшгийн холбогдолтой нэр томъёо, тодорхойлолт, ерөнхий ангилал Эрчим хүчний шугам сүлжээг хамгаалах дүрэм /засгийн газрын 1996 оны 120 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт/ -Эрчим хүчний сайдын 2014 оны 101 дүгээр тушаалын хавсралт
3		Галын дохиоллын систем суурилуулах, гал унтраах хэрэгсэлийг зохих газруудад байрлуулах	Уурхайн орчим	ширхэг	200.0	Дотоод төлөвлөлт	Үйл ажиллагааны туршид	
Нийт					500.0			

6.7 Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

“Мөнхбичигт” ХХК нь тус үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон хоёрдогч түүхий эд худалдан авах газарт борлуулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах зарчмыг баримтлан ажиллана.

- Техникийн хувьд бүрэн бус, гэмтэлтэй тээврийн хэрэгслийг цаг тухайд нь засвар, үйлчилгээнд оруулж байх, хэрэв хөрс шатах, тослох материалаар бохирдсон бол тухай бүрд нь зохих стандартын дагуу ариутгаж, цэвэрлэх,
- Уурхайд ашиглагддаг түүхий эд болон бэлэн бүтээгдэхүүнийг зөөх, тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах журам зааврын талаар сургалт явуулах, гарын авлагыг бодис тус бүр дээр бэлтгэн тараах, санамж сэрэмжлүүлэг бүхий мэдээллийн самбарыг шаардлагатай газруудад байрлуулах, дотоод дэг журмыг нарийн чанд мөрдүүлэх
- Хатуу хог хаягдлыг хадгалах цэг байгуулан түүнд төвлөрүүлэн хаяж байх, Хатуу хог хаягдлын цэг нь зориулалтын тагтай, салхи шуургатай үед хог хаягдал хийсч орчноо бохирдуулахгүй байх ёстой. Үйлдвэрлэлийн явцад гарах химийн гаралтай хог хаягдлыг тэсэлгээний нэгдсэн дүрмийн дагуу устгана. Хураагдсан хог хаягдлыг тодорхой давтамжтайгаар төвлөрсөн хогийн цэг рүү тээвэрлэн хаяж байх
- Хатуу хог хаягдлыг зориулалтын сав, баглаа, боодолд хийж тусгай цэгт хаяна
- Хог хаягдлаас үүсч болох элдэв төрлийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч байх
- Ахуйн хэрэгцээнээс гарах бохир шингэнийг аюулгүй горимын дагуу тээвэрлэж, хадгалах
- Шингэн хаягдлыг уурхайн ажилчдын эрүүл мэндэд хор нөлөө учруулахгүйгээр хол зайд байрлуулах

Хүснэгт-10

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Ахуйн	Ахуйн хог хаягдлыг байнга цэвэрлэн, хогийн цэгийг ариутгаж, халдварт өвчинөөс сэргийлэх, зуух болон бусад галалгаанаас гарах үнс шаарыг зөвшөөрөгдсөн нэг цэгт хаях, булшлах	Уурхайн хотхон	ширхэг	100.0	1	Дотоод төлөвлөлт	Үйл ажиллагааны туршид
2	Үйлдвэрийн	Үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг нэгдсэн нэг цэгт төвлөрүүлэн, түр хадгалж, орон нутгаас зааж өгсөн цэгт тодорхой нэг тогтсон хугацаанд зайлуулж ажиллах	Ашиглалтын талбай	ширхэг	100.0	1	Дотоод төлөвлөлт	Үйл ажиллагааны туршид
3	Аюултай	-	-	-	-	-	-	-
	Нийт				200.0			

6.8 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Мөнхбичигт” ХХК-с явуулж байгаа үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлж байгаа төсөл нь байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэг чухал баримт бичиг юм.

Уг ордын үйл ажиллагааны явцад БОННУ-ий тайлан, БОХТ-д тусгасан болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор тогтмол дээжлэлт, сорьц авч байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгав.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай МУ-н хуулиудын дагуу “Мөнхбичигт” ХХК нь батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 12 дугаар сарын 1-ний дотор холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага (Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам)-д хүргүүлэн хянуулж, дараа оны төлөвлөгөөг батлуулж ажиллана.

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал, 2023 он /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Шинжилгээ өгөх газар	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаар							
1	Агаар дахь (TSP, CO ₂ , NO ₂ , SO ₂ , O ₂ , CH ₄ , H ₂ S) ханаагүй нүүрстөрөгчийн агууламж бохирдол	Орд орчим тээвэрлэлтийн замаас	150	150.0	Жилд 1 удаа	Цаг уур орчны шинжилгээний газрын байгаль орчны хэмжилзүйн төв лаборатори	-Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль -MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага -MNS 0017-2-3-16:1988. Агаар мандал. Хот суурингийн агаарын бохирдлын шинжилгээ -MNS 5061:2001. Нүүрсхүчлийн хий. CO ₂ тодорхойлох эзэлхүүний арга
Хөрс							
2	Хөрсний химийн үзүүлэлт (pH, EC _{2.5} dS/m, P ₂ O ₅ , K ₂ O, CaCO ₃)	Уурхайн карьерийн гадна талаас зонхилох салхины чиглэлийн дагуу	20	130.0	Жилд 2 удаа	ШУА, Газарзүй-Геозкологийн хүрээлэн, хөрсний шинжилгээний лаборатори	-MNS 3473:1983 Газар. Газрын эдэлбэр. Газар ашиглалт. -MNS 3985:87. Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл
3	Хөрсний хүнд металлын бохирдол тодорхойлох (Cr, Cd, Pb, Ni, Co)	Шатах тослох материалын агуулах, бохирдсон байж болох цэгүүдээс дээж авах	45	56.0	Жилд 1 удаа	ШУА, Газарзүй-Геозкологийн хүрээлэн, хөрсний шинжилгээний лаборатори	-MNS 3310:91. Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтийг тодорхойлох
Ус							

4	Усны химийн шинжилгээ (рН, ЕС, TDS) нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ (CaCO ₃)	Ахуйн хэрэглээний уснаас	46	96.0	Жилд 2 удаа	ШУА, Газарзүй-Геозкологийн хүрээлэн, усны шинжилгээний лаборатори	-MNS 0900:1992. Ундны ус, ундны усны хяналт шинжилгээ
							-MNS 3935:1986. Ундны ус хяналт шинжилгээнд тавих ерөнхий шаардлага
							-MNS 3934:1986. Ундны болон үйлдвэрийн ус-химийн шинжилгээ хийх-дээж авах, хадгалах, зөөвөрлөх
							-MNS 4432:1997. Ундны ус. Өнгийг тодорхойлох арга
							-MNS 5667-2:2001. Усны дээж. Дээж авах. 2-р хэсэг. Дээж авах аргачлалын заавар
							-MNS 4867:1999. Усны чанар-Дээжлэх-Хэсэг 3. Авсан дээжийг зөөвөрлөх хадгадах арга
5	Хүнд металлын шинжилгээ (Cr, Pb, Se, Ni, Zn)	Ундны уснаас	68	68.0	Жилд 1 удаа	ШУА, Газарзүй-Геозкологийн хүрээлэн, усны шинжилгээний лаборатори	-MNS (ISO) 5667:2001. Усны чанар-дээж авах 3-р бүлэг. Гүний уснаас дээж авах
<u>Нийт зардал</u>						<u>500.0</u>	

6.9 БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт-12

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь				Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2023 он					
			7 сар	8 сар	9 сар	10 сар		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Дотоод төлөвлөлт	1	-	-	-	Компанийн удирдлагууд	Нэг удаа тогтоож ажлын үргэлжлэх хугацаанд мөрдөнө.
2	Ажилчдад байгаль орчныг хамгаалах болон хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрмийн талаар сургалт зохион байгуулах	Дотоод төлөвлөлт	1	-	-	-		-
3	Ажиллагсдыг нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэгт хамруулах	Дотоод төлөвлөлт	1	-	-	-		-
4	Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар сургалтыг мэргэжлийн байгууллага хүмүүстэй хамтран зохион байгуулах	Дотоод төлөвлөлт	1	-	-	-		-
5	Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх уулзалт зөвлөгөөг жил бүр зохион байгуулах тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-г хэрэгжүүлэх	Дотоод төлөвлөлт	1	-	-	-		-
Нийт /мян.төг/			200.0					

6.10 Тухайн жилийн байгаль орчны хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах

“Мөнхбичигт” ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт-13

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, мян.төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
	1	2	3	4	5	6	7
1	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т	Тайлан хэлбэрээр	БОМТ болон хяналт шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	12 сар	Дотоод төлөвлөлт	Компанийн байгаль орчны мэргэжилтэн	Улаанбаатар хот
2	Сумын ЗД, БОХХБайцаагч	Уулзалт санал асуулга	БОМТ болон хяналт шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	12 сар	Дотоод төлөвлөлт	Компанийн байгаль орчны мэргэжилтэн	Сум
3	Оршин суугчид, нутгийн иргэд	Уулзалт санал асуулга	БОМТ болон хяналт шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	12 сар	Дотоод төлөвлөлт	Компанийн байгаль орчны мэргэжилтэн	Сум, баг
	Нийт			200.0			

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зарсан зардал

Хүснэгт 14

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Тухайн жилийн БОМТБ-ийн нийт зардал /мян.төг/, 2023 он
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2050.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1000.0
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2000.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6	Химийн бодисын эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	-
7	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	500.0
8	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	200.0
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	200.0
10	БОМТ-ий хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	200.0
11	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	500.0
	Нийт	6550.0

Дүгнэлт

“Мөнхбичигт” ХХК-ийн алтны шороон ордын олборлолтоос хөрс хамгийн ихээр элэгдэл эвдрэлд өртөх учир тээврийн хэрэгслийг тогтсон нэг маршрутын дагуу явуулах, замын тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулах, нөхөн сэргээлтийг цаг тухай бүрт зайлгшүй хийх шаардлагатай.

“Мөнхбичигт” ХХК-ний “Баруун сайрын хөндий” нэртэй алтны шороон ордыг ашиглах уурхайн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 2023 онд нийт 6550.0 мянган төгрөгийг зарцуулахаар төлөвлөв.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний арга хэмжээнүүдийг цаг тухай бүрт мөрдлөг болгож хэрэгжүүлсэн нөхцөлд энэхүү төслийг цаашид үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтойгоос гадна шинээр ажлын байр нэмэгдэх орон нутагт зохих хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийгдэх төлөвлөгөөтэй байна.